

Daniel Quinn

468

ΟΙ ΖΑΚΥΝΘΙΟΙ ΕΥΤΕΛΕΙΣ

ΕΝ ΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΔΕ ΒΙΑΖΗ

Α'.

ΟΙ ΜΙΝΩΤΟΙ

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Ο ΦΩΣΚΟΛΟΣ, Σ. ΚΑΥΟΚΕΦΑΛΟΥ

1893

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΟΣ Β΄

Daniel Quinn

ΔΕΒ

ΟΙ ΖΑΚΥΝΘΙΟΙ ΕΥΓΕΝΕΙΣ

ΕΝ ΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΔΕ ΒΙΑΖΗ

Α'.

ΘΙ ΜΙΝΩΤΘΙ

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Ο «ΦΩΣΚΟΛΟΣ», Σ. ΚΑΨΟΚΕΦΑΛΟΥ

1892

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ

ΕΡΓΟΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ

ΕΡΓΟΝ

ΟΙΚΟΣ τῶν Μινώτων, ὁ ἐν Ἑνετίᾳ διαπρέψας, δὲν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν εἰς ἑνετικὰς πόλεις, ἀλλὰ, κατὰ τοὺς μὲν, εἰς τὴν Ρώμην (1), κατὰ τοὺς δὲ, εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Ὁ Ἰωσήφ Bettinelli, μετὰ ἐρεῦνας εἰς ἀρχαιοφυλακεῖα καὶ εἰς Βιβλιοθήκας, εὔρε τέσσαρας χονδρούς τόμους εἰς φύλλον, εἰς τὴν περιώνυμον Μαρκιανὴν Βιβλιοθήκην περὶ τῶν εὐπατριδῶν τῆς Ἑνετίας. Ἐκ τῶν Χρονικῶν τούτων, ἐδημοσίευσεν εὐσυνείδητον ἐπιτομὴν, τῷ 1774, ὑπὸ τὸν τίτλον Famiglie Patrizie Venete divise in tre Classi κτλ. καὶ τῷ 1775 Memorie concernenti l'origine delle famiglie de' Veneti Cittadini, ἐξῆχθησαι ἐκ δύο κωδίκων τοῦ δεκάτου ἑκτοῦ αἰῶνος. Εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω Bettinelli ἐκδοθέντα ἔργα, ἡ πρώτη γενέθλιος πόλις τῆς οἰκογενείας ταύτης, δὲν εἶνε βεβαία, διότι ἀναγινώσκεται: «MINOTTO· Chi da *Roma*, e chi dall' *Albania* la fa passare in Venezia. Produisse antichi Tribuni, e romase del M. C. al serrar di quello.(2)»

Τοῦ οἴκου τούτου, οἱ πρόωτοι, οἵτινες φαίνεται ὅτι διεκρίθησαν ἐν Ἑνετίᾳ, εἶνε ὁ Λαυρέντιος καὶ ὁ Ναθανάηλ, οἵτινες, τῷ 1422, ὑπέγραψαν προνόμια παραχωρηθέντα εἰς τὴν Βάρην ὑπὸ τοῦ Δόγη Domenico Michiel. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς γενεαλόγους, ὁ ἀρχηγέτης θεωρεῖται ὁ Θωμάς, ὅστις ἐπολέμησε κατὰ τῶν Γενουαίων, τοῦ ὁποίου ὁ

(1) Πρβλ. Li Pregi della Nobiltà Veneta κτλ.—La Nobiltà Veneta o sia tutte le famiglie Patrizie κτλ.—Zasso: Fasti dell'illustre famiglia Minotto κτλ.

(2) σελ. 19.

↑ υἱός, Πέτρος, τῷ 1297, ἔλαβε τὸν τίτλον τῆς εὐγενείας. Τοῦ οἴκου τούτου διέπρεψαν, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ ἐνετικὰ χρονικά, πολλοὶ, ἐν οἷς, καὶ ὁ Δημήτριος, ἀκμάσας κατὰ τὸ 1300, ὅστις, ηὐτύχησε νὰ καταταχθῇ εἰς τὴν χορείαν τῶν ἀγίων. Οὗτος α ammantò la nobiltà del sangue con la Porpora de' Beati, e nel mestiere di soldato fece acquisto di quella gloria, ch' incorona il valore nel Compidoglio del Cielo. (1)

Σκοπὸς ἡμῶν δὲν εἶνε νὰ πραγματευθῶμεν περὶ πάντων τῶν Μινώτων, ἀλλὰ μνεῖαν νὰ ποιῶμεθα εἰς τὰς ἱστορικὰς τὰς σημειώσεις, περὶ τοῦ ζακυνθίου κλάδου τοῦ οἴκου τούτου, ἰδίως δὲ περὶ ἐκείνων, ὧν τὰ ὀνόματα, συνεδέθησαν μετὰ τῆς πατρίου ἱστορίας, ἅμα δὲ καὶ δίκης προοιμίου ἀκροθιγῶς νὰ ἀναφέρωμεν τινὰς τῶν ἀλλοδαπῶν Μινώτων, οἵτινες ἀντήχουσιν εἰς τὴν πατριὸν ἡμῶν ἱστορίαν.

* *

Ὁ Μάρκος Μινώτος, τῷ 1300, ὡς διοικητὴς τριάνκοντα καὶ ἑπτὰ γαλερῶν ἐπιτεθεὶς κατὰ τῶν Βυζαντινῶν, κατέλαβε τὴν νῆσον Λήμνον, καὶ, εἰς τὴν Ἑνετίαν ἐπιστρέψας μετὰ πολλῶν λαφύρων καὶ αἰχμαλώτων, μετ' οὐ πολὺ ἐστάλη ἐκ νέου εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἐπολέμησε κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου.

Ὁ Πασκουαλῖνος Μινώτος, τῷ 1364 μετέβη εἰς Κρήτην, ἵνα σώσῃ τὴν νῆσον ἐκ τῶν ἐπαναστατῶν εὐγενῶν ἀποίκων. Ἐνεκὰ τῆς ἐπιτυχοῦς ἀποστολῆς αὐτοῦ, ἐπιστρέψας εἰς Βενετίαν ἀθλοφόρος, ἔλαβε τιμὰς καὶ, γενομένων εἰς τιμὴν τοῦ τῶν ἵπποδρομιῶν, μόνος αὐτὸς ἠγωνίσθη καὶ ὁ ἀγωνοδίκης ἔκρινεν αὐτὸν ἄξιον τῆς χρυσῆς ἀλύσσου, ἀξίας 550 δουκάτων.

Ὁ Θωμᾶς Μινώτος τῷ 1414 ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς (Podestà e Capitano) τοῦ Νχυπλίου. (2)

(1) Li Pregi della Nobiltà Veneta σελ. 366.

(2) Zasso ἐνθ. ἀν. σελ. 12—14.

Ὁ Ἱερώνυμος Μινώτορ ἦτο Βάϊλος Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἔλαβε μέρος ὑπὲρ τῶν Βυζαντινῶν μετὰ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Γεωργίου καὶ Πόλου· καθότι, ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν τὰ ὅπλα πολλοὶ ἔλαβον Ἑνετοὶ καὶ ἄλλοι τῆς Ἰταλίας. Μεταξὺ τῶν θυμάτων συναριθμήθησαν καὶ οἱ Μινῶται, λαβόντες τὴν τιμὴν νὰ χύσωσι τὸ αἷμα τῶν ὑπὲρ λαοῦ (1) τὸν ὅποιον οἱ Χριστιανοὶ τῆς Εὐρώπης ἐγκατέλειψαν καὶ περιέπεσαν εἰς χεῖρας Βαρθάρων, ἀφοῦ καὶ οἱ Βυζαντινοὶ συνέχισαν κάπως τῶν προγόνων τὴν δόξαν.

Τῷ 1571 δύο Μινῶται, διοικοῦντες, ὡς *sopracomiti*, γαλέρας, διεκρίθησαν κατὰ τῶν Τούρκων—ὁ Ἱερώνυμος ὅστις ἐνκυάγησε παρὰ τῇ Κρήτῃ καὶ ὁ Ἀνδρέας. (2) Ὁ πλοίαρχος Ἰωάννης Λουδοβίκος Μινώτορ τῷ 1646, μετὰ τὴν κατοχὴν τῆς Ρεθύμνου, ὑπερήσπιζε τὸ φρούριον τοῦτο, καὶ τοὺς Τούρκους ἀπέκρουσε, τέλος μεθ' ἡμέρας, ἀντὶ νὰ περιμείνῃ τὴν ἐπικουρίαν νέων πλοίων, παρεδόθη εἰς τοὺς Τούρκους. Συναισθηθεὶς δὲ τὰ δῆγματα τοῦ συνειδότος, μετὰ δύο ἡμέρας ἀπεβίωσεν, ὁ δὲ συνάδελφος αὐτοῦ Βερνάρδος Bonvisi ἀπέθικεν εἰς τὴν εἰρκτὴν· οὕτως ἀμφότεροι ἐπλήρωσαν τὴν μὴ πιστὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν. (3)

Ἐν Ἑπτανήσῳ ἦλθον Μινῶτοί τινες ὡς Βάϊλοι, Προβλεπταὶ καὶ σύμβουλοι τοῦ Προβλεπτοῦ. Βάϊλοι ἐν Κερκύρᾳ δύο τοῦ οἴκου τούτου, ὁ εἷς τῷ 1421 ὁ δὲ τῷ 1455 καὶ ἀμφότεροι ἐκαλοῦντο Θωμάς. (4) Ἐν Κεφαλληνίᾳ τρεῖς ἐστάλησαν ὡς Προβλεπταὶ, ὁ Βενέδικτος τῷ 1711, ὁ Παῦλος τῷ 1716 καὶ ὁ Ἀνδρέας τῷ 1749. (5) Ἐν Ζα-

(1) Πρβλ. *Giornale dell'assedio di Costantinopoli 1453 di Nicolò Barbaro*.

(2) Zasso: ἐνθ. ἀν. σελ. 16

(3) Valiero: *Della Guerra di Candia* τόμος Α'. σελ. 79—81.

(4) Hopf: *Chro. Greco-Rom.* σελ. 392.

(5) Pignatori; *Mem. Stor. Cri di Cefalonia* Τόμ. Β'. σελ. 311.

κύνθω δύο ως Προβλεπταὶ ὁ Ἀλοῦζιος τῷ 1577 καὶ ὁ Ἰερὼλυμος τῷ 1733 (1) Ἐν Ζακύνθῳ ἔτι τῷ 1731 ἦλθεν ὁ Μιχαὴλ Μινώτος ὡς σύμβουλος τοῦ Προβλεπτοῦ, ὅστις ἀκολούθως διέπρεψεν εἰς πολλὰ ἀξιώματα ὑψηλὰ εἰς ἄλλας τῆς Ἑνετοκρατίας πόλεις. (2)

Κατὰ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου ἑκτου αἰῶνος διέμενεν ἐν Ζακύνθῳ ὁ Ἀλοῦζιος Μινώτος, ὅστις, φαίνεται ὅτι ἦτο λόγιος, καθότι εὔρομεν αὐτὸν ὡς διερμηνέα ἐνώπιον τῶν ἀρχῶν τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης καὶ γαλλικῆς. Ἔτι δὲ ἐδίδασκεν ἰδίᾳ, ξένας γλώσσας εἰς τοὺς εὐπατρίδας. Κατ' αἴτησιν τοῦ Προβλεπτοῦ Ἀνδρέου Πριούλη συνέγραψε περιγραφὴν τῆς Ζακύνθου, διὰ νὰ σταλῇ εἰς Ἑνετίαν πρὸς λόγιον, ὅστις εἶχε παρκαλέσει τὸν Προβλεπτὴν. (3) Ὁ Μινώτος οὗτος δὲν ἀπέθανεν ἐν Ζακύνθῳ καθότι εἰς τὰ βιβλία τῶν δυτικῶν ἐκκλησιῶν δὲν ὑπάρχει ἡ προᾶξις τῆς θανῆς του.

Δὲν περιῆλθον εἰς γνῶσιν ἡμῶν ἔγγραφα δι' ὧν νὰ εἴμεθα βέβαιοι περὶ τῶν ἐν ταῖς ἐλληνικαῖς πόλεσιν οἰκογενειῶν ἐπὶ Ἑνετοκρατίας. Θετικὸν γνωστὸν εἶνε ὅτι κλάδος τοῦ οἴκου Μινώτου ἐγκατεστάθη εἰς Μεθώνην καὶ ἐκεῖ ἐνεγράφη μετὰ τῶν εὐγενῶν καὶ διεκρίθη διὰ ἡρωϊσμοῦ. Πάλιν, λαίπουσι τὰ ἔγγραφα νὰ σκιαγραφήσωμεν τοὺς ἐν Μεθώνῃ Μινώτους.

Οἱ μὲν Ἑνετοὶ, προσεπλάθουν περὶ τὸ 1499, κάπως τὴν εἰρήνην ἐν τῇ ἰταλικῇ χερσονήσῳ νὰ ἐπαναφέρωσιν ἕνεκα τῆς εἰσελεύσεως τῶν Γάλλων. Οἱ δὲ Τοῦρκοι, καίτοι εἶχον ἀνανεώσῃ τὴν συνθήκην τῆς εἰρήνης, μετὰ τῶν αὐτῶν καὶ τῶν Ἑνετῶν, ἐξηκολούθουν ὁμῶς ἀσπλάγχχνως πειρατεύοντες καὶ πιέζοντες τὴν Δαλματίαν, τὴν Ἰστροίαν καὶ τὰς ἐν τῇ κατοχῇ τῶν Ἑνετῶν νήσους. Μὴ δυνάμενοι δυστυχῶς οἱ Ἑνε-

(1) Horf: ἐνθ. ἀνω. καὶ Κατράνη: Φιλ. Ἀνάλ. Ζακ. σελ. 67 καὶ 69

(2) Zasso ἐνθ. ἀνω. σελ. 18

(3) Φικλ. Diversorum Ἀρχιεπιστολικείῳ.

τοὶ νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν τάξιν, ἄνευ ὀπλῶν, περιεπλέχθησαν μετὰ τῶν Τούρκων εἰς νέους πολέμους. Δεινὴ ναυμαχία ἐγένετο μεταξὺ 267 ἰσχυρῶν τουρκικῶν πλοίων καὶ 110 ἐνετικῶν, παρὰ τῇ νήσῳ Σαπιέντζα. Νικηταὶ δυστυχῶς ἔμειναν οἱ Τοῦρκοι ἐν τῇ συμπλοκῇ ταύτῃ ὡς καὶ ἐν ἑτέρᾳ, εἰς ἃς ἦττας οὐ μικρὰς ὑπέστησαν οἱ Ἑνετοί. Οὕτω δὲ πόλεις ἑλληνικαί, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἑνετῶν, μείναςαι ἄνευ συνδρομῆς τοῦ ἐνετικοῦ στόλου προσεβλήθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Τὸ Νάυπακτον, ἡ Μεθώνη, ἡ Κορώνη καὶ ἄλλα μέρη περιέπεσαν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀγρίων Ὀθωμανῶν. Ἡ Μεθώνη ἔπεσεν ὁμῶς ἡρώϊκῶς. Ἀλλὰ περισσοτέρα σύνεσις ἢ ἡρώϊσμός θὰ ἦτο προτιμότερον, καθότι ὅτ' ἔφθασαν πρὸς ἐπικουρίαν αὐτῶν, τῇ διαταγῇ τοῦ ἐνετοῦ ἀρχηγοῦ Γριμάνη, πλοῖα ἐνετικὰ, οἱ κάτοικοι, δραμόντες εἰς τὰς ἀκτὰς, μέθυσοι χαρᾶς, κατέλιπον ἀπροστάτευτα τὰ ὀχυρώματα. Οἱ Τοῦρκοι, ὀφεληθέντες, ἐξ ἐφόδου κατέλαβον τὴν πόλιν. Τοῦτο ἐννοήσαντες οἱ κάτοικοι ὑπερεμάχοντο ἐρρωμένως τῆς κοινῆς ἐλευθερίας· ἀλλὰ ἄργά. Οἱ Τοῦρκοι λυσσηδὸν ὤρμησαν. Ἡ φρουρὰ καὶ οἱ κάτοικοι δὲν παρεδόθησαν, ἀλλὰ ἐνεργοὶ οὐκ ἀμύνοντο ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἡρώϊκῶς. Νικητῆς ὁ Τοῦρκος ἔσφαξεν κατὰ τὸ σῶνθηδες τοὺς χριστιανοὺς μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸν ἐπίσκοπον Μεθώνης, ὅστις, μὲ τὰ ἱερὰ αὐτοῦ ἐνεθάρρυνε τοὺς ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος μαχομένους. Ἡ Μεθώνη ἐγένετο κτῆμα τῶν Ὀθωμανῶν. Ἀλλὰ σωρὸν πτωμάτων, ἐρειπίων, καὶ ἀποτετεφρωμένην πόλιν ἐκυρίευσαν.

Μεταξὺ τῶν πολεμούντων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἐν Μεθώνῃ, ἦτο καὶ εἰς Μινώτορος, τὸ ὄνομα Γουλιέλμος, ὅστις καὶ ἐφονεύθη. Μετὰ τὴν ἄλωσιν οἱ Χριστιανοὶ ἐγκαταλιπόντες τὴν Μεθώνην ἐζήτουν ἄσυλον εἰς ἄλλα μέρη, ἃ, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἑνετῶν, ἦσαν. Ἀλλ' ἡ ἀποδημία ἤρξατο καὶ πρὸ τῆς πολιορκίας καὶ, μεταξὺ τῶν ἀποδήμων, συμπεριλαμβάνετο, ἡ σύζυγος τοῦ Γουλιέλμου Μινώτου μετὰ βρέφους, περίπου ἑπταετοῦς, ὀνόματι Γεωργίου, ἣτις ζητήσασα καταφύ-

γιον ἐπορεύθη εἰς Κεφαλληνίαν καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀφίκετο εἰς Ζάκυνθον.

Οὕτω, κλάδος τοῦ ἐπισήμου καὶ εὐπατρίδου οἴκου τῶν Μινώτων, τοῦ κατασχόντος λαμπρὰν θέσιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑνετοκρατίας, ὡς εἵπομεν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐπισήμων ἀνδρῶν, οὓς ἀνέδειξεν, ἐλθὼν εἰς Ζάκυνθον δὲν ἔμεινεν ἄκαρπος, καὶ διὰ συγγενείας συνδεόμενος μετὰ ἐπίσης περιφανῶν οἴκων τῆς νήσου ταύτης, οἶων Συγούρου, Μαρτελάου, δὲ Νέγρη, Λογοθέτου, Κομούτου, Μελισσουργοῦ, Λατίνου, Βαλσάμου, Καπνίση κ.λ. ἐνεγράφη μεταξὺ τῶν εὐγενῶν τῆς Ζακύνθου, ἀνέδειξεν δὲ ἐπὶ ἐνετοκρατίας καὶ ἄνδρας ἐπιφανεῖς, οὓς θέλομεν σκιαγραφήσει τῇ ἑξέσει ἐγγράφων. (1)

★
* *

Περὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν οἱ Μινῶται ἠσπάσθησαν τὴν ὀρθόδοξίαν ἄδηλον εἶνε ἡμῖν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐν Μεθώνῃ ἐγένοντο ὀρθόδοξοι ἢ ἡ μήτηρ ἐβάπτισε κατὰ τὸ ἀνατολικὸν δόγμα τὸν ρηθέντα Γεώργιον, ὅστις καὶ ἐγένετο ὁ ἀρχηγέτης τοῦ Ζακυνθίου κλάδου. Ἡ ἀρχαιοτέρα ἐνορία τῶν Μινώτων, ἦτο ὁ ἐν τῷ Φρουρίῳ ναὸς τοῦ ἁγίου Νικολάου τῶν Χαροκοπουλαίων (2), ὅστις νῦν δὲν ὑπάρχει. Δυστυχῶς τὰ πρῶτα βιβλία τῆς ἐκκλησίας ταύτης δὲν περιεσώθησαν· οὕτως ἡ ἀρχαιοτάτη σωζομένη ληξιαρχικὴ πρᾶξις εἶνε τοῦ ἔτους 1695, Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ εἶχον οἰκογενειακὸν τάφον οἱ Μινῶται, οἵτινες κατόκουν εἰς τὸ Φρούριον, ἐνθα ἦτο τότε ἡ πόλις καὶ ἡ νῦν πόλις ὠνομάζετο τότε προάστειον τοῦ Αἰγιαλοῦ Borgo di Marina. Κατὰ τὸ 1669 κατόκουν εἰς τὴν Πόχалиν παρὰ τῷ Ἁγίῳ Ἰωάννῃ τῷ Χρυσοστόμῳ τοῦ Τράφου. Εἰς τὰς ἑτι σωζομένης

(1) Le glorie della famiglia Minotto Περιγραφαὶ παρὰ τῷ ἀξιολόγῳ ἱατρῷ Διονυσίῳ Δ. Μινώτῳ καὶ libri Ordini κτλ. καὶ Atti della Comunità di Zante παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκοπῇ.

(2) Εἰς τὸν Ναὸν τοῦτον ἐνεταφιάσθη τῇ 21 Μαΐου τῷ 1704 ὁ Πρωτοπαπᾶς Ζακύνθου Μοτzenίγος.

Catastificazioni, φαίνεται ὅτι ἦσαν κτηματῖαι οἱ Μινῶται οὐχὶ τῶν τυχόντων. Ἀκολούθως ἔκτισαν οἰκίαν εἰς τὸ προ-
άστειον τοῦ Αἰγιάλου, οὗ ὁ πληθυσμὸς ὀλίγον κατ' ὀλί-
γον ηὔξανε. Ἐξέλεξαν δὲ ἀκολούθως ἐνορίαν καὶ τὸν
Ναὸν τοῦ Παντοκράτορος, ναὸν τότε τῆς ἀριστοκρατίας ἐνθα καὶ
νέον οἰκογενειακὸν τάφον κατεσκεύασαν.

Ὁ Γεώργιος, ὁ ἀρχηγέτης τοῦ Ζακύνθου κλάδου, ἐτέ-
κνωσε τὸν Μανόλην, Βικέντιον, Λαμπρινὸν καὶ Νικόλαον, ὅστις
ὑπῆρξεν ὁ πατὴρ δύο θηλέων, Δωροθέας καὶ Κορνηλίας καὶ ἐ-
νὸς υἱοῦ, ὅστις εἶνε ὁ πρῶτος ὁ διαπρέψας εἰς τὰ χρονικά
τῆς Ζακύνθου καὶ ἔλαβε καὶ τὸν τίτλον τῆς εὐγενείας.
Τυχὼν δεξιᾶς φύσεως καὶ παιδιόθεν λαβὼν ἀνατροφὴν ἐξαί-
ρετον καὶ ἐκπαίδευσιν οὐχὶ τυχοῦσαν, ἀνδριζόμενος ἐφάνη ὡ-
φέλιμος εἰς τὴν πατρίδα, ἣν ἀφιλοκερδῶς ὑπηρετήσεν ἰδίως
κατὰ τῶν Τούρκων.

Οἱ Τούρκοι πολλάκις ἐπειράθησαν τὴν Ζάκυνθον ν' ἀ-
ποκτήσωσιν, ἀλλὰ διὰ τῆς γενναιότητος τῆς φρουρᾶς καὶ τῶν κα-
τοίκων ἀείποτε οἱ ἐάρθαιοι ἐξεδιώχθησαν. Ὁ ἱστοριογράφος
Νικόλαος Σέρρας (1) ἐν τῇ ἀνεκδότῳ ἰταλικῇ μεταφράσει καὶ
συμπληρώσει τῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Λατίνων τῆς Ζα-
κύνθου, ἀειμνήστου Ρεμονδίνη, *De Zacynthi Antiquita-*
tibus, ἱστορίας, λατινιστὶ, τὴν ὁποίαν ἀντέγραψεν ὁ ἀοίδιμος
Βαρβιάνης εἰς τὰ ἀνέκδοτα χρονικά του τῆς Ζακύνθου σωζόμενα
εἰς τὸ ἐνταῦθα ἀρχειοφυλακεῖον, περὶ τῶν ἐφόδων τῶν Ὀθω-
μανῶν, οὕτως ἀποφαίνεται· «Αἱ δύο νῆσοι, τῆς Ζακύνθου καὶ
»Κεφαλληνίας, ταῦτοχρόνως σχεδὸν ἔλαβεν ἡ Ἑνετία, καὶ ἐ-
»σχον τὸ εὐτύχημα νὰ διατελῶσιν ἄχρι τοῦ νῦν προστα-
»τευόμεναι καὶ ὑπερασπιζόμεναι ἀπὸ τῶν ἐχθρικῶν καταπιέ-
»σεων, ἅς ἰδίως ἡ Ζάκυνθος ὑπῆνεγκεν τῷ 1537, ὅτε οἱ Ὀ-
»θωμανοὶ ἀποβάντες μὲ δυνάμεις κατέστρεψαν αὐτὴν, ἐ-

(1) Πρὸς Νικόλαος Σέρρας ὑπὸ Σ. Δε Βιάζη ἐν τῷ περιοδικῷ
Πειραιῶς Ἀπολλων ἀριθ. 14.

απολιόρκησαν τὸ φρούριον, ἐπυρπόλησαν τὰ προάστεια καὶ
 πτῶς κώμας. Ἀπεκρούσθησαν ὁμῶς καὶ ἐφυγαδεύθησαν διὰ
 τοῦ θάρρους τῶν Βενετῶν, τῶν ὑπερασπισάντων ἐκ νέου
 τὴν χώραν. ὅτε τῷ 1571 οἱ Ὀθωμανοὶ ἐφώρμησαν ἵνα ἀλώ-
 σωσι τὸ φρούριον. Διότι μῆνας τινὰς πρὶν οἱ Χριστιανοὶ κα-
 τορθώσωσι τὴν περιφανῆ ἐκείνην τῶν Κουρτζολάρων κατὰ
 τῶν Ὀθωμανῶν νίκην, οἱ Τούρκοι προσωρμίσθησαν εἰς Ζάκυν-
 θον, ἔχοντες στόλον τριακοσίων πεντήκοντα πλοίων διαφό-
 ρου μεγέθους ἐπὶ σκοπῷ ἀποβάσεως. Ἀποβιβάσθέντων
 12000 Ὀθωμανῶν (1) ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Οὐλουζαλή πασᾶ,
 ὠδηρέθησαν κατὰ σῶματα, ὧν, τινὰ μὲν εἰσεχώρησαν εἰς τὰς
 τραχυτέρας θέσεις τῆς νήσου, ἄλλα διεσπάρησαν εἰς τὴν
 πεδιάδα, καὶ ἕτερα ἤρξαντο νὰ λεηλατῶσι τὰ παρὰ τὴν
 παραλίαν οἰκήματα. Προβλεπτῆς τῆς νήσου ἦν τότε Παῦλος
 ὁ Κονταρίνης, ἀνὴρ ἐξόχου φρονήσεως καὶ μοναδικοῦ θάρρους,
 ὃστις ἐν τῇ ἀφίξει τῶν πολεμίων ἐνθαρρύνας καὶ συναγα-
 γὼν τοὺς κατοίκους ἐντὸς τοῦ φρουρίου, ἐξελέξατο 130
 τοὺς ρωμαλεωτέρους, κελεύσας αὐτοὺς ὅπως ἐξερχόμενοι ἔπι-
 ποι ἀποτρέψωσι τοὺς ἐχθροὺς τῆς λεηλασίας. Ἐξελθόντες
 λοιπὸν ἐν τῷ πεδίῳ διέπραξαν ἔργα πολὺ ἀνώτερα τοῦ μι-
 κροῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν διότι διὰ τῶν συνεχῶν ἀψιμαχιῶν καὶ τῶν
 ἀκαταπαύστων μαχῶν προὔξενησαν τηλικαύτην φθοράν, ὥστε
 αὐτοὶ ἐχθροὶ σκληρυνθέντες μὲν ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τῆς αἰσχύνης
 καὶ τοῦ θυμοῦ, φυγαδευθέντες δὲ καὶ καταδιωχθέντες ὑπ' ἐ-
 κείνων, διήρεσαν τὸν στρατὸν αὐτῶν εἰς 4 ἀποσπάσματα,
 προσβαλόντες τὸ φρούριον ἀπὸ τεσσάρων μερῶν, ἵνα κυρι-
 εύσωσιν αὐτὸ ἐξ ἐφόδου. Ἀλλ' ὁ ἀνδρεῖος Κονταρίνης προετοι-
 μασμένος ὢν, παρέταξε τὸν τε στρατὸν καὶ τοὺς κατοί-
 κους ἐν ὅλῃ τῇ ἐκτάσει τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου, ἀφικομέ-
 νων τῶν πολεμίων, πάντες μετὰ παραδειγματικοῦ θάρρους ὑ-

(1) Ὁ ἀοίδιμος Κατραμῆς (Φιλ. Ἀναλ. Ζακ. σελ. 50) μετα-
 φράζων τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο τοῦ Σέρρα ἐκ παραδρομῆς ἔχει
 10000.

ἡ περὶ ἡσπισχὴν τὰς θέσεις των, ὠθοῦντες ἀνδρείως ἐξ ὅλων τῶν
 ἡμερῶν τοὺς ἐνεργοῦντας τὴν ἔφοδον, καὶ καταστρέφοντες
 αὐτοὺς διὰ τῶν πυροβόλων καὶ τοῦ συνεχοῦς πυροβολι-
 σμοῦ, ἀφοῦ τοὺς ἠνάγκασεν νὰ ὀπισθοχωρήσωσι. Διὰ δὲ
 τῶν συνεχῶν καὶ ἐπανελημμένων ἐξόδων τοῦ ἱππικοῦ, ἠνάγκ-
 ησεν αὐτοὺς νὰ σωθῶσιν ἐν ταῖς πλοίοις μετὰ μεγίστης
 συγχύσεως. Φοβηθέντες οἱ Ὀθωμανοὶ μήπως φθάνων ὁ οὐχὶ
 μακρὰν διατελῶν Βενετικὸς στόλος, πολιορκήσῃ καὶ κτυπήσῃ
 αὐτοὺς ἐνδον τοῦ λιμένος, ἀπέπλευσαν ἐκεῖθεν αἰσχυρῶς μετὰ
 δεκατριῆμερον διαμονήν.

Τὴν ἀνδρείαν ἰδίως τῶν Ζακυνθίων, καὶ αὐτὴ ἐκείνη ἡ
 Ἑνετικὴ ἐπιστήμω, ἐπήγεσθαι καὶ ἀναγνώρισε τὴν ἰκανότητα αὐτῶν
 καὶ τὰς θυσίας, ἃς ὑπέστησαν, ὅπως ἐλευθερώσωσι τὴν Ζά-
 κυνθον ἐκ τῶν ἀγρίων Τούρκων, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἐξῆς ἔγγρα-
 φον, ὅπερ ἀντεγράψαμεν ἐκ τοῦ ἐν τῷ ἀρχαιοφυλακείῳ σωζο-
 μένου Libro ordini et terminazioni.

Andreas Gritti Dei Gratia Dux Venetiarum et sapienti
 Vico Leonardo Tuscarenno de suo Mandato Prov. Zaeynthi
 fideli dilecto Salutem et dilectionis affect.

Havemo ricevuto le lett.re v.re de ultimo del passato
 le quali ne significano l'armata turchescha esser andata al-
 la volta de Modon. Havendosi accostata a quella Isola n.ra
 da ca 280 tra fuste et Galie, facendosi quel danno che av-
 visate. Il quale per le bone provvisioni v.re essendo stato
 minore della volontà et mal animo che hanno detti Turchi
 contra noi. Cum il Senato molte vi laudamo del valore et
 della diligentia che havete usato nella diffensione di que-
 sto luoco n.ro, et se bene in ogni tempo la virtù v.ra sia
 stata cognos.ta et laudata da noi pure intanta occasione el-
 la si è fatta assai più manifesta et cara la quale ha tolto il
 cuore alli inimici di venire alli danni di quel loco et per-
 chè in ditte lettere ne scrivete il che ne ha dato molto
 consolazione degli fedelissimi cittadini et populo erano
 tutti uniti et ben disposti a sostenere ogni gaiarda invasi-
 one de Turchi et insieme con voi di et nocte vigilarono al-
 li reperi, spiance et affare quelle provision che alla con-
 servation di quel loco bisognavano. Commend. la fede et
 dimostration loro di amor verso di noi il quale se ben non

ne è stato novo nè è però stato sommamente grato et gli prometerete a nome n.ro che de tanta prontezza che hanno dimostrato ne serviremo quella memoria che meritam.te dovemo essortandoli a perseverare in questa loro bona volontà et ad attendere alla fortificazione di quel luoco imperochè noi non mancharemo di mandarvi tutte le robbe che ne richiedete et che cognosceremo far al bisogno di quella terra, la quale per la importantia et fede sua nè è molto a core, acciochè con la virtù et vigilantia v.ra, et con la fede et prontezza diquelli fidelissimi et a noi carissimi cittadini et populo possiate con tal mezzi facilmente presservare quella isola dalli insulti et pericoli, che vi pottessero dare li inimici n.ri et p. nte lettere chiamati a voi quei cittadini et populi et capi di stradioti farete pubblicamente legere a satisfatioue et notitia de tutti loro.

Data in n.ro Duc. Pal. die 12 octobris ind.ne XI, 1538.

Οἱ Ζακύνθιοι, κατὰ τοὺς δεινοὺς ἐκείνους χρόνους ὑπὲρ Πατρίδος καὶ Πίστεως ἀείποτε ἐμάχοντο καρτερικῶς. Καὶ δὴ ὁ Γεώργιος Μινωτός διέπρεψε διὰ τὴν ἀφιλοκέρδειν αὐτοῦ, τὰς θυσίας καὶ τὸν ἡρωϊσμόν. Αἱ κῶμαι Καταστάρι, Πηγαδάκια, Σκουλικάδο καὶ Ἀγία Μαρίνα, ἦσαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Βενάρδου Βεντούρα, ἀλλ' ὅτε οὗτος, τῷ 1568, μεταβὰς εἰς Κεφαλληνίαν παρητεῖτο τῆς θέσεώς του, ἡ κυβέρνησις ἐνεπιστεύθη τὰς ἄνωθι κώμας εἰς τὸν Γεώργιον Μινωτόν, ἰδίως διὰ τὰς ὑπονοίας, ἃς ὑπῆρχον, ἔνεκα τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου, ὅστις περιέπλεεν εἰς τὸ Ἰόνιον Πέλαγος. Ἐν Ζακύνθῳ τῷ ἔτει 1570, ὁ φόβος μεγάλητερος ἐγένετο· οἱ, εἰς τὰς παραλίας κώμας, κατοικοῦντες, προσεπάθουν νὰ καταλείψωσι τὰς ἐστίας των, ἵνα εἰς ἀσφάλειαν τεθῶσι. Πολλοὶ ὁμῶς ἠτοιμάζοντο πρὸς ἄμυναν. Εἰς τὰς δεινὰς ἐκεῖνας φόβου καὶ τρόμου ἡμέρας, τὸν Γεώργιον ἐξέλεξεν ἡ Κυβέρνησις ἀρχηγὸν τῶν κωμῶν Βολιμῶν, Ὁρθονιῶν καὶ Πλεμοναρίου πρὸς φρούρησιν, καὶ, ἰδίως, πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς τε Πατρίδος καὶ Πίστεως, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἐξῆς ὠραῖον ἐγγράφον τοῦ Προβλεπτοῦ Παύλου Κονταρίνη, ὅπερ δημοσιεύομεν ἐν πρωτοτύπῳ, χάριν τῆς ιστορικῆς ἀξίας, ὡς ἐν

τῷ ἐκ περγαμηνῆς βιβλίῳ «Le Glorie délla famiglia Minotto».

Noi Paulo Contarini per la Ill.ma et Ser.ma sig.ria di Venezia etc. Proveditor di la città et Iso a del Zante. Desiderando per li moti et preparamenti dell'armata Turchescha che si sentono et siamo avvisati farsi in Constantinopoli et nelle parti di Turchia circonvicine per l'anno presente et per li rumori di guerra ci caminano per riporti di molti per tempo con l'aggiuto di N. S. invigilar con tutte le forzie ed ogni spirito n.ro alla conservatione di questa città et Isola a noi comessa ed degli habitanti in essa et non mancar di quelle debite provisioni che sia possibile per potersi preservare et defender valorosamente per ogni impeto et incursione di nemici, che potesse occorrere et acciochè tutte le cose possino regolarmente con li debiti modi et con ogni buon ordine come si conviene in conformità delle altre provissioni fatti et che tuttavia si fanno si per meter in sicurtà et buona difesa la fortezza di questo castello come per fornirle di monitione et altre cose necessarie al vivere. Volendo anco proveder che tutte le genti di questa città et Isola che non sono descritte nelle ordinanze saranno compartite et ressegnate sotto boni capi per poter quelle in ogni occasione ridur prontamente con le sue arme alle fattioni et bisogni della difesa di essa fortezza per tanto al nome dell'ommipotente S.N.ro Iesu Christo per tenor delle p.nti nostre con l'autorità del Mag.to n.ro. Havemo elletto et deputato cap.o delli huomini delle sottoscritte ville il Nobile et fidel cittadino di questa città D.ne Zorzi Minotto et quello cosi elleggemo et deputamo con cargo et autorità di commandar essercitar et disciplinar tutti li detti ho. ni per ogni occorrentia che facesse bisogno in tempo di motto di guerra come da noi li sarà dato ord.e e al qual volemo et commetemo che da ogni nno di detti huomini in penna della disgratia della Ser.ma Sig.a li sia prestata quella dedita obidientia che si conviene in tutte quelle cose che in nome nostro li sarà imposto et comandato tanto quante si fosse la persona nostra propria. Essendo certo che da cadauno per la molta fedeltà ed devotione che ha verso questo fillicissimo sen.to n.ro sarà mancato d'adoperarsi et essercitarsi prontamente in servizio della santissima fede chistiana a laude et gloria della divina M.tà et esaltatione di questa Il.ma et eccelsa Republica

del ben et salute sua propria et della sua patria. In quora
etc.

Datta alii XXII di Febraro M.D.LXX

Volimes, Ortoniès et Plemonario

PAULO CONTARINI Proveditor. (1/

Ἡ προσβολὴ τῶν Τούρκων ὑπῆρξεν ἰσχυρά, ἀλλ' οἱ Ζακύν-
θωι προθύμως ἔλαβον τὰ ὄπλα καὶ ἡρωϊκῶς ἐμάχυντο,
καὶ χρήματα πολλὰ συνεισέφερον. Ὁ φόβος, διήρκτησεν ἐπ'
ἄρκετῷ χρόνῳ, ἰδίῳ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1571, ὅτε πλῆθος
ὀθωμανικῶν πλοίων προσεπίλαζε τῇ Ζακύνθῳ. Καταφύγιον
ἦτο τὸ φρούριον. Δώδεκα χιλιάδες Τούρκοι ὀποβιθασθέντες,
ἤρξαντο λεηλατοῦντες, κακοποιοῦντες, πυρπολοῦντες. Τὸ φρού-
ριον ἀντεῖχεν. Οἱ Τούρκοι ὠχύρωσαν μέρος πρὸς τὸν προπύργιον
Ἰλίου προσβάλλοντες μεγάλως τοὺς ἀμυνομένους Χριστι-
νοὺς. Τότε ὁ ἱερεὺς Κουτούβαλης, εὐπατρίδης, τῇ ἀδείᾳ τῆς
ἀρχῆς, ἔριππος καὶ ξιφῆρης, τῇ συνωδία ἑλλων ἔξ ἧ ἐπτά,
ἐπιτίθεται μανιώδης κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ κόψας τὴν κεφα-
λὴν ἑνὸς Τούρκου, ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὸν προβλεπτήν. Τὸ
θάρος καὶ ἡ τόλμη τοῦ ἱερέως ἐνεθάρρυνε τοὺς πάντας.
Διεκρίθησαν ἐπίσης ὁ Κοκκάλης, ὁ Μονδίνος (2), ὁ Γαήτας,
ὁ Βουλτσος (3) καὶ ἄλλοι. Εἰς τὴν πολιορκίαν τούτην εἰς διάφορα
μέρη ἐπολέμησεν ὁ Γεώργιος, ἡρωϊκῶς ὑπερσπεζόμενος καὶ
τὸ φρούριον.

Μετὰ ταῦτα, διετάχθη ὁ Γεώργιος, ὡς ἀρχηγὸς τῶν κωμῶν,
Βολιμῶν, Ὀρθονιῶν καὶ Πλεμοναρίου, ἵνα κατὰ γράφῃ τοὺς κα-

(1) Τὸ ἔγγραφον τοῦτο πρέσβευεν ὁ κλεινὸς ἱστορικὸς Π. Χι-
ώτης [Σειρᾶς Ἱστορ. Ἀπομνημονεύματα τόμ. Γ. σελ. 412—413], ἀλλ'
ἐκ παραδρομῆς ἐνῶ ὁ Κονταρίνης διορίζει τὸν Μινῶτον ἀρχηγὸν τῶν
δυνάμεων τῶν κωμῶν Βολιμῶν, Ὀρθονιῶν καὶ Πλεμοναρίου κατὰ τὴν
μετάφρασιν τοῦ φιλοπόνου φίλου, φαίνεται ὅτι ἐκλέγεται ἀρχηγὸς
πάντων τῶν Στρατοσυλλέκτων.

(2) Πρὸ βλ. Π. Χιώτου ἐνθ. ἄνωτ. σελ. 414—416

(3) Πρὸ βλ. Σ. δὲ Βιάζη: "Ἀγνωστὰς σελὶς τῆς ἱστορίας Ζακύν-
θου" ἐν τῷ «Ἀπόλλωνι». Πειραιῶς ἀριθ. 83.

τοίλους, ὧν προΐστατο, καὶ ἄλλας σχετικὰς περιγραφὰς καὶ ποιήσῃ, ἕνεκα τῶν ὑποψιῶν τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου, ὅστις περιέπλεεν ἐκ νέου εἰς τὸ ἰόνιον πέλαγος καὶ προσεπέλαζε τῇ νήσῳ. Εὐρισκόμενος ὁ Γεώργιος διὰ τὴν ὑπηρεσίαν του, εἰς τὴν κώμην Βολίμας, ἔμαθεν ὅτι δύο τουρκικαὶ φουστὰι πειρατικαὶ ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν τοποθεσίαν ὀνομαζομένην στοῦ Καφίρου, ἵνα λεηλατήσωσι καὶ κακοποιήσωσι τὴν κώμην καὶ τὰ περίχωρα. Οἱ κάτοικοι, μαθόντες τοῦτο, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ φόβου ὄντες, ᾔθελον νὰ εὕρωσι καταφύγιον, ἀλλ' ὁ Γεώργιος, γενναῖος ὡς ἦτο, ὀπλισθεὶς, ἐθάρρυνε διὰ λόγων τοὺς κατοίκους, οἵτινες, παρακολουθήσαντες αὐτὸν, ἔδραμον εἰς τοῦ Καφίρου, ἐνθα, εὐρόντες τοὺς Τούρκους, ἐπετέθησαν καὶ ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ φύγωσιν. Ἐκ τῶν ἐχθρῶν διαφοροὶ ἐπληγώθησαν, καὶ ζημίας ὑπέστησαν, ἀλλὰ καταλιπόντες καὶ τὴν θέσιν ἐκείνην, ἐπορεύθησαν εἰς τὴν τοποθεσίαν εἰς τοῦ Σέλινα καὶ ἀκολούθως εἰς Ἅγιον Ἀνδρέαν, ἀείποτε ὁμῶς παρακολουθούμενοι παρὰ τῶν ἡμετέρων. Οἱ πυροβολισμοὶ τῶν ἐχθρῶν οὐδεμίαν ζημίαν ἔφερον εἰς τοὺς ἡμετέρους, ἐνῶ οἱ ἐχθροὶ ἔλαβον ζημίας καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Ἴδεν τὸ ἀπόσπασμα τῆς περγαμηνῆς, ἣτις περιγράφει τὴν συμπλοκὴν ταύτην, φέρει δὲ τὴν ἡμερομην. 20 Ἀπριλίου 1571 καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ προβλεπτοῦ Παύλου Κονταρίνη.....

ZORZI MINOTTO.... come capo delle genti delle ville de Volimes, Orthoniès et Plemonario di andar a far la description delle genti delle ditte sue ville et tuor in nota la quantità delle biave per li sospetti dell'Armata Turchescha et trovandosi questi giorni passati per l'effetto predetto lui nella Ville de Volimes et essendo venuto avviso alla detta Villa come due fuste turchesche di corsari haveano messo in terra gente in luoco ditto stu Caffiru per venir a depredar et danneggiar detta villa et altre circonvicine. Esso s. Zorgi

come persona valorosa et desiderosa di farsi conoscere, prontamente si mise in arme con tutti gli huomini di detta villa quali di già per tal avviso si erano messi in paura et volevano scampar et quelli inanimati et essortati a voler andar ad oppondersi alli detti corsari si inviò al detto luoco stu Caffiru et trovate le genti in terra cominciò opporsi et scaramuzzar con loro et si portò cosi valorosamente che li costrinse fuggir et ritirarsi alle fuste con molto suo danno et vergogna. Havendone feriti et maltrattati molti di loro et essendosi dette fuste levate dal detto luoco et andate ad un altro luoco detto stu Seglina et poi a S. Andrea sempre le seguitarno et fuggirno non obstante che dalle detti fuste li fossero tirrate molti colpi di falconeti et infinite archibusate et frezzate con li quali mai potero offender alcuno delli detti huomini che erano con esso s. Zorzi et le fecero tanti danni alle ditte fuste che lasciate tre gomene per occhio, dui libani, la scala et una barca.

Ἐν ἑτέρῳ ἐγγράφῳ φέροντι ἡμ. 26 Σεπτεμβρίου 1576 ἱστορεῖται ὅτι φθάσας εἰς τὸ ἡμέτερον πέλαγος ὁ τουρκικὸς στόλος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀλουτσαλῆ καὶ προκειμένου νὰ ἀποστείλῃσιν ἀπεσταλμένον πεπειραμένον καὶ ἱκανόν, ἵνα διαπραγματευθῇ καὶ ἀποφασίσῃ περὶ ὅλων τῶν δυσχερειῶν μεταξὺ τοῦ Πασᾶ καὶ τῶν ὑπηκόων Ἑνετῶν καὶ ἵνα ἀπελευθερωθῇ πλοῖον ἐνετικόν, φρουροῦν εἰς τὴν Κρήτην (fragata della guardia di Candia) αἰχμαλωθὲν παρὰ τῶν Τούρκων, ἐξελέχθη ὁ Γεώργιος, ὅστις μετέβη εἰς τὸν λιμένα Φιγερὲν ἔνθα ἦτο ὁ Πασᾶς. Τὴν ἀποστολὴν ταύτην, ἐπιδεξίως ἐξεπλήρωσεν ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐπέτυχε τοῦ πλοίου καὶ ὅλου τοῦ πληρώματος, καὶ παρὰ τοῦ τούρκου ἀρχηγοῦ ἔτυχε μεγάλων περιποιήσεων καὶ τι-

μῶν. Ὁ Γεώργιος πολλαχῶς ὑπηρετήσε τὴν πατρίδα, ὑπο-
στάς πολλὰς ζημίας, ἰδίαις δαπάναις δ' εἶχεν ἀρκετὸν ἀριθμὸν
ἀνθρώπων, ὧν προΐστατο, μεθ' ὧν ἐμάχετο ὑπὲρ τῆς Πα-
τρίδος. Ἐλαβε διαφόρους τιμητικὰς θέσεις, εἰς ἃς ἀμισθεὶ
ὑπηρετήσε. Πολλάκις ἐστάλη εἰς διαφόρους κώμας πρὸς κατα-
γραφὴν, τῷ δὲ 1527 μετ' ἄλλων ἔκαμε τὴν στατιστικὴν τῆς
νήσου. (4) Δημοσιεύομεν ἀπόσπασμα περὶ γαληνῆς τῆς 26 Ὀ-
κτωβρίου τοῦ ἔτους 1571 διὰ τῆς ὁποίας καταφάνον-
ται αἱ ζημίαι τοῦ ὑπὲρ τῆς Πατρίδος. ZOR-
ZI MINOTTO. conosciuto in ogni occasione pron-
to fidele et di molto valore obedientissimo ai
mandati nostri et che non ha mai mancato di qu-
anto apartien al cargo et debito suo usando nel
disciplinar le sue genti convocarle alle fattioni
star alle guardie giorno e notte in arme quando
l'Armata turchescha si ritrovava in danni di qu-
esta Isola et assedio di questo castello quella vi-
gilantia et diligentia che si conviene con ogni
amorevolezza et desterità et anco di sovenir li
ditte sue gente quando sono venuti alle fattio-
ni del viver del suo proprio, in modo che dell'
opera et servitio suo ne siamo restati et restamo
sommamento satisfatti et merita molta laude et
comendatione appresso sua Ser.tà et cadauno suo
rappresentante et oltre ciò facciamo anco fede qu-
almente ha havuto et patito grandissimi danni per
esserli stato tagliato molti olivari delle sue pos-
sessioni per metter in sicurtà questo castello et
abbrutiate da Turchi molte sue fabbriche et case
con robbe che haveva nel borgo della marina nell'
universal incendio del detto borgo successo il
luglio prossimo passato.

(4) Κ. Σάββα: Μνημὲν Ἑλλ. Ἱστορ. Τόμ. VI. σελ. 254.

Ὁ Γεώργιος ἐγέννησε τέσσαρες υἱούς, ἐν οἷς, καὶ τὸν Σταμάτιον, ὅστις διέπρεψε καὶ τὴν πατρίδα ὑπηρετήσε πολλάκις, μὲ κίνδυνον καὶ αὐτῆς ἐκείνης τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὡς πρεσβευτοῦ καὶ ὡς στρατιωτικοῦ. Περὶ τῷ 1588 ὁ Σταμάτιος μετὰ τοῦ Πέτρου Κοκκάλα, ἐστάλη πρέσβυς εἰς Πελοπόννησον ἵνα μετὰ δώρων παρουσιασθῇ εἰς τὸν ἐκεῖ Σαγγιάκον ἐξαιτούμενος τὴν τιμωρίαν τῶν Τούρκων πειρατῶν, προσφέρων δὲ καὶ 37 αἰχμαλώτους Τούρκους, οἵτινες ἦσαν εἰς τὴν γολέταν ληφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ προβλεπτοῦ τοῦ στόλου Σοφianoῦ. Τὴν ἀποστολὴν ταύτην διεξήγαγεν ἐπιτυχῶς. Τῷ 1602, ὅτε ἐφοδοῦντο νέαν τῶν Τούρκων προσβολὴν, ὁ προβλεπτὴς Βανδομιέρης διώρισε τὸν Σταμάτιον ταγματάρχην τοῦ φρουρίου καθότι ἐν αὐτῷ εὑρίσκει μεγίστην ικανότητα πρὸς διοίκησιν εἰς δεινὰς περιστάσεις. . . . «come persona λέγει ὁ διορισμὸς, atta et sufficiente per poter disciplinare li homini di questo castello si come ricercharà il tempo, l'occasione et il c.dio pubbl.co essendo massime esso sig. Stamatello stimato et tenuto in conto et col valore et autorità sua sarà per prestare utile et honorevole s.tio. . . . »

Ὁ Σταμάτιος ἐγένετο πατὴρ πέντε τέκνων, καὶ, ἐν τούτων, ὀνόματι Γεώργιος, διεκρίθη ἐπὶ φιλοπατρίας καὶ τόλμῃ. Λαβὼν τὸν βαθμὸν τοῦ σοπρκαρμίτου καὶ ἐπὶ κεφαλῆς 300 ρωμαλέων νέων, οὓς ἐγύμναζε τακτικῶς εἰς τὴν τέχνην τοῦ πολεμεῖν, ἦτο ἕτοιμος τῷ 1617 πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος. Τὸ ἐπόμενον ἔτος, ὅτε ὑπῆρξε φόβος προσβολῆς ἰσπανικῆς, ὁ Γεώργιος, ἰδίαις δαπάναις, ἠτοίμασε 15 νέους ἐφίππους καὶ ρωμαλέους. Τῷ 1654, ἔλαβε τὸν βαθμὸν τοῦ ταγματάρχου καὶ ἐνεπιστεύθη αὐτῷ τὸ φρούριον ἕνεκα τῆς ἐγνωσμένης ικανότητός του καὶ τοῦ ἀκεραίου χαρακτῆρός του. Ἐν δὲ τῷ 1627 ἐκ νέου ἔλαβε τὴν διοίκησιν τοῦ φρουρίου. Τῷ 1629 προσέφερεν εἰς τὴν πατρίδα λόχον ἐξ 150 ἀνδρῶν. Ὁ Γεώργιος ἐπίσης ὑπηρετήσεν ἄριστα τὴν πατρίδα

πολλάκις εἰς διάφορα ὑπουργήματα.

Ἀποθανόντος τοῦ Γεωργίου, ἄρῃσε δύο τέκνα, τὸν Σταμάτιον καὶ Μανόλην. Ἡ Γερουσία ἠθέλησε νὰ ἀνταμείψῃ τὰς ὑπηρεσίας, ἃς, πάντες οἱ τρεῖς ἄνω Μινῶται, προσέφεραν εἰς τὴν πατρίδα, αἰείποτε ἀφιλοκερδῶς, διὸ, διὰ δουκικοῦ διατάγματος, 30 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1642, ἐτίμησε τὸ τέκνον του Σταμάτιον, τῷ 1647, τὸν Μανόλην. Σύναμα διὰ τοῦ Διατάγματος τοῦ 1642 ἐθέσπισε νὰ λάβωσι καὶ δεκάτην πολλῶν μοδίων κριθῆς.

Δὲν ἔπαυσαν ὁμῶς νὰ ὑπηρετήσωσι τὴν πατρίδα οἱ Μινῶται. Ὁ Σταμάτιος διωρίσθη τῷ 1648 διοικητὴς τοῦ φρουρίου. Τῷ 1654 ὅτε ἡ Ζάκυνθος εὕρίσκετο ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ φόβου καὶ ὑποψία ὑπῆρχε περὶ νέας ἀποβιβάσεως Τούρκων, ἡ κυβέρνησις διέταξεν ἵνα ὁ Σταμάτιος ἐποπτῇ τὰς κώμας Βολίμας, Καταστάρει καὶ Πηγαδάκια, καὶ ἐπὶ κεφαλῇς πιστῶν ἀνδρῶν ἐμποδίσῃ πᾶσαν τοῦ ἐχθροῦ προσβολήν. Εἰς διαφόρους ἄλλας περιστάσεις κατὰ τῶν Τούρκων ἐπολέμησεν ἰδίως εἰς τὴν Κρήτην, ἐνθα διεκρίθη καὶ ὁ υἱός του Βικέντιος, — φέρων μετ' αὐτοῦ ἐθελοντάς, — ὅστις ἅμα ἔφθασε, τὸ 1669, ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην.

Ὁ Βικέντιος, καίτοι ἐνυμφεύθη δὲν ἀπέκτησεν υἱούς. Ἀλλὰ διεκρίθη ἀκολούθως ὁ Ἀναστάσιος Μινῶτος καταγόμενος ἐκ τοῦ Νικολάου, ἀδελφοῦ τοῦ τελευταίου διακριθέντος Γεωργίου. Ὁ Ἀναστάσιος, ὡς σύνδικος ἐν καιρῷ πανώλους, τῷ 1728, συνεισέφερεν ἄρκετὰ ποσὰ πρὸς οἰκοδόμησιν τοῦ Λοιμοκαθαρτηρίου.

Εἰς Κωνσταντῖνος Μινῶτος, τῷ 1716 ὡς ἐθελοντῆς ἐπολέμησε κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἐν πλοίῳ.

Πλεῖστοι Μινῶται ἔλαβον εἰς τὸ Συμβούλιον ὑπουργήματα ὑψηλὰ, εὐσυνειδήτως δὲ πάντες εἰργάσθησαν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τοῦ τόπου καὶ ὠφέλησαν οὕτως οὐ μόνον τὴν πατρίδα, ἀλλὰ, καὶ τοὺς συναδέλφους συμβούλους ἐτίμησαν, οἵτινες τοὺς ἐξέλεγον. Καὶ ὡς ἐπιστήμονες τινὲς Μινῶται καὶ πῶς διεκρίθησαν.

Εἶδομεν ἀναφορὰν πρὸς τὴν Γερουσίαν ὑπ' ἡμ. 27 Ἰου-
λίου τοῦ ἔτους 1787, ἐν ἣ ἀριθμοῦνται συντόμως αἱ ὑπηρε-
σίαι καὶ θυσίαι τῆς οἰκογενείας Μινώτου ἐπὶ πλέον δὲ, ἀνα-
φέρεται ὅτι ἡ οἰκογένεια αὕτη ἦτο εὐγενὴς τῆς Μεθώνης,
ὅτι ἐνεγράφη μεταξὺ τῶν εὐγενῶν Ζακυνθίων· διὸ, οἱ ἀναφε-
ρόμενοι ἀπόγονοι, ἀπῆλθον, ἢ μᾶλλον ἐνόμιζον, ὅτι ἦτο πρέ-
πον νὰ λάβωσι καὶ τὸν τίτλον τοῦ κόμητος. Ὁμοίᾳ αἵτησις
ἐγένετο καὶ πρὸς τὸν Δόγην.

Μεθ' ὅλας τὰς ἐρεῦνας ἡμῶν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὑρω-
μεν εἰσέτι εἰς τὸ ἐνταῦθα ἀρχαιοφυλακεῖον τὴν ἀπάντησιν
τῆς Γερουσίας, τὸ θέλω δὲ εἶνε ὅτι μεταξὺ τῶν Ζακυν-
θίων κομήτων ἡ οἰκογένεια δὲν ἐνεγράφη.

*
* *

Τοιοῦτοι ἐν συντόμῳ οἱ Ζακύνθιοι Μινῶται ἐν τῇ ἱστο-
ρίᾳ ἐπὶ 'Ενετοκρατίας.

Τὸ οἰκόσημον τοῦ Ζακυνθίου τούτου κλάδου εἶνε, ὡς ὁ ἀ-
ναγνώστης βλέπει ἐν τῇ προμετωπίδι, ἀσπίς ἐρυθρᾷ μετὰ
τριῶν χρυσῶν ταινιῶν. Τὸ αὐτὸ οἰκόσημον ἔχει καὶ ὁ ἐν 'Ε-
νετίᾳ οἶκος τῶν Μινώτων (1).

(1) Zasso ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 23.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023486

ΑΘΗΝΩΝ